

Plan van aanpak omgevingsvisie

Programma Omgevingswet Heerlen

Heerlen

Plan van aanpak omgevingsvisie

Programma Omgevingswet Heerlen

Autorisatie

Projectleider omgevingsvisie	:	Joëll Groen
Programmamanager Omgevingswet	:	Susanne Koken-Eurlings
Ambtelijk opdrachtgever	:	Dennis Huurdeman
Bestuurlijk opdrachtgever	:	Casper Gelderblom
Versie datum	:	9 augustus 2022

Inhoud

Plan van aanpak omgevingsvisie	1
1 Inleiding	4
1.1 Programma Omgevingswet	4
1.2 Leeswijzer	4
2 Aanleiding.....	5
2.1 Omgevingsvisie als onderdeel van de Omgevingswet.....	5
2.2 Wettelijke kaders.....	5
3 Omgevingsvisie in Heerlen	6
3.1 Ambities gemeenteraad	6
3.2 Doelstelling.....	6
4 Aanpak.....	8
4.1 Kwaliteit.....	8
4.1.1 Resultaten.....	8
4.1.2 Uitgangspunten	9
4.1.3 Risico's en beheersmaatregelen.....	12
4.2 Geld	12
4.3 Organisatie	12
4.4 Informatie.....	13
4.5 Tijd.....	14
5 Communicatie- en participatieplan	15
5.1 Proces	15
5.2 Vertrekpunt voor communicatie en participatie	15
5.3 Hoe betrekken we de stad?.....	15
5.4 Hoe betrekken we de raad?	17
5.5 Hoe betrekken we de ambtelijke organisatie?	17
5.6 Planning.....	17
Bijlage 1: Kostenraming.....	18
Bijlage 2: Rollen, verantwoordelijkheden en tijdsbesteding	19
Bijlage 3: Visualisatie van het proces en de planning.....	22

1 Inleiding

1.1 Programma Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking. De wet bundelt de wetgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving en bestaat uit de volgende zes kerninstrumenten:

- Omgevingsvisie
- Programma's voor de fysieke leefomgeving
- Decentrale regels
- Algemene rijksregels
- Omgevingsvergunning
- Projectbesluit

Dit plan van aanpak richt zich op het eerste kerninstrument, de omgevingsvisie. Dit plan van aanpak beschrijft hoe we de Heerlense omgevingsvisie opstellen en welke uitgangspunten we hanteren. Het geeft daarnaast inzicht in de fasering en projectorganisatie.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat over het instrument omgevingsvisie in de context van de Omgevingswet. In hoofdstuk 3 gaan we in op de ambities en het doel van de Heerlense omgevingsvisie. Hoofdstuk 4 beschrijft de aanpak en uitgangspunten van het proces, inhoudt, planning en de projectorganisatie die we hanteren bij het opstellen van de omgevingsvisie. Hoofdstuk 5 beschrijft de uitgangspunten voor participatie bij de omgevingsvisie. In bijlage 1 zijn de kosten weergegeven die gemoeid zijn met het opstellen van de omgevingsvisie. Bijlage 2 gaat in op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van deelnemers aan de projectorganisatie en bijlage 3 geeft de visualisatie weer van het proces en de planning.

2 Aanleiding

2.1 Omgevingsvisie als onderdeel van de Omgevingswet

De omgevingsvisie is een verplicht door de gemeenteraad op te stellen – integrale visie voor het gehele grondgebied met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de middellange en lange termijn.

De visie heeft betrekking op alle terreinen van de fysieke leefomgeving en gaat in op de samenhang tussen onder meer ruimte, natuur, water, milieu, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. De omgevingsvisie beschrijft daarnaast ook de gewenste ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en gezondheid. Dit zijn landelijke opgaven waarover keuzes gemaakt moeten worden met verstrekkende gevolgen. Ook dient in de omgevingsvisie de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven een plek te krijgen.

De omgevingsvisie is niet juridisch bindend en bindt formeel alleen de gemeenteraad bij de uitoefening van zijn bevoegdheden. Dit betekent dat de vastgestelde visie direct werking heeft op het (toekomstig) vast te stellen beleid van de gemeente. De omgevingsvisie biedt uiteindelijk het inhoudelijke kader voor de andere gemeentelijke instrumenten; het omgevingsplan en de programma's voor de fysieke leefomgeving. In de omgevingsvisie wordt uitgelegd waarom de keuzen worden gemaakt.

2.2 Wettelijke kaders

De wettelijke kaders van de omgevingsvisie zijn verankerd in:

1. Memorie van toelichting op de Omgevingswet:

'De omgevingsvisie beschrijft beelden van de gewenste toekomst van de fysieke leefomgeving, brengt strijdige of juist meekoppelende ontwikkelingen met elkaar in verband.'

2. Wettekst Omgevingswet, artikel 3.2:

'Een omgevingsvisie bevat:

- *een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving*
- *hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied*
- *de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.'*

De wet schrijft niet voor in welke vorm de visie moet worden vastgesteld (vormvrij). Wel is er een motiveringsplicht voor wat betreft de participatie die is toegepast bij de ontwikkeling van de visie en over de resultaten die er zijn bereikt en zijn opgenomen in de omgevingsvisie.

3 Omgevingsvisie in Heerlen

3.1 Ambities gemeenteraad

In 2019 is een projectplan en een participatie- en communicatieplan voor het opstellen van de omgevingsvisie opgesteld. De uitgangspunten van deze documenten zijn inmiddels niet meer actueel.

Het destijds gekozen burgerparticipatieniveau *meebeslissen* (de hoogst haalbare treden van de burgerparticipatieladder vermeld in de Visie Burgerbetrokkenheid) is te hoog gegrepen en niet realiseerbaar. Dit niveau vergt een zeer intensief participatietraject dat bovenop de reguliere taken, plichten en capaciteit van de ambtelijke organisatie komt.

De omgevingsvisie vormt een aansluiting op het coalitieakkoord 2022 – 2026 'Uit liefde voor onze stad'.

In dit document is de aanpak voor zowel het opstellen van de omgevingsvisie alsmede het participatietraject herzien. De ambities inzake de Visie Burgerbetrokkenheid en het coalitieakkoord 2022-2026 zijn meegenomen.

Dit plan van aanpak beschrijft een pragmatische aanpak, die aansluit bij de ambitie van het programma implementatie Omgevingswet en waarbij de gemeenteraad op verschillende natuurlijke momenten wordt meegenomen in de voortgang van het project. De ambitie van de omgevingsvisie is als volgt geformuleerd:

Pragmatisch (ambitieniveau programma Omgevingswet) met daarin in ieder geval richtinggevend keuzes ten behoeve van het omgevingsplan. Hierbij nemen we 2050 als planhorizon en gaan we ervan uit dat de totstandkoming en de uitvoering in samenspraak met de samenleving plaatsvindt.

3.2 Doelstelling

Het doel van dit plan van aanpak is te komen tot een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie die breed wordt gedragen en voldoet aan de Omgevingswet.

Met de omgevingsvisie hebben we een toetsingskader waaraan we alle ruimtelijke initiatieven in de leefomgeving toetsen (en ook het omgevingsplan). Ook kan de omgevingsvisie inspiratie zijn voor nieuwe initiatieven. De omgevingsvisie is daarmee zowel bedoeld voor de samenleving als voor de gemeentelijke organisatie.

De visie is bovendien een belangrijk middel om het doel van de Omgevingswet te realiseren; een veilige en gezonde leefomgeving en nieuwe, duurzame ontwikkelingen mogelijk maken. Dat kan doordat de omgevingsvisie bijdraagt aan de vier verbeterdoelen van de Omgevingswet namelijk:

- Het benutten van de afwegingsruimte;
- inzicht geven in wat wel en niet kan;
- snellere besluitvorming;
- en integrale benadering van de leefomgeving.

De omgevingsvisie moet in elk geval een beschrijving bevatten van:

- De kwaliteit van onze fysieke leefomgeving: waar bestaat de fysieke leefomgeving uit en wat is de kwaliteit ervan (op hoofdlijn).
- De voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van ons grondgebied: wat gebeurt er/ en wat gaat er gebeuren aan ontwikkelingen en instandhouding van het grondgebied (op hoofdlijn).
- Ons integrale beleid voor onze fysieke leefomgeving: welke doelen streven we na en op welke manier gaan we die bereiken.

4 Aanpak

De omgevingsvisie Heerlen wordt een gedragen visie van onze inwoners, ondernemers, ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Het opstellen van de omgevingsvisie is een integraal proces wat de gemeenteraad niet alleen kan. In de volgende hoofdstuk beschrijven we op welke manier we gerichte participatie toepassen. In de omgevingsvisie leggen we vast hoe de fysieke leefomgeving bijdraagt aan onze ambities.

De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving, maar kijkt ook naar de maatschappelijke opgave. Daarmee wordt de link gelegd naar het sociaal domein.

De projectbeheersing wordt vormgegeven aan de hand van het GOKIT-model.

4.1 Kwaliteit

In de omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. In het proces van het opstellen van een omgevingsvisie worden belangen van inwoners, ketenpartners, maatschappelijke organisaties en de eigen interne organisatie van verschillende invalshoeken geïnventariseerd. Om de voortgang en de kwaliteit van het proces te borgen zijn de beoogde resultaten en uitgangspunten vooraf opgesteld. Hiervoor heeft een voortraject met het kernteam plaatsgevonden.

4.1.1 Resultaten

Met het project worden de volgende resultaten nagestreefd:

1. Een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie voor het grondgebied van de gemeente Heerlen. Hierbij worden de volgende doelen beoogd:
  - Een strategisch en richtinggevend kader bieden voor initiatieven en activiteiten binnen het domein van de fysieke leefomgeving.
  - Het bevorderen van inzicht en samenhang in de ontwikkeling, het behoud en het beschermen van de fysieke leefomgeving.
  - Het bieden van een inspirerend ontwikkelperspectief voor de markt.
  - Het bieden van een ondersteunend middel bij het maken van bestuurlijke afwegingen.
  - Een stimulans geven aan het anders werken binnen de gemeentelijke organisatie en meer samenwerken met inwoners en belanghebbenden. Met andere woorden; meer denken in doelen.
2. Vertrekpunt van de omgevingsvisie zijn de brede maatschappelijke opgaven (sociaal-maatschappelijk, ruimtelijk en economisch).
3. De omgevingsvisie is richtinggevend voor het omgevingsplan en de programma's:
  - De omgevingsvisie kent vanuit de wet een aantal digitaliseringsvereisten, zoals bijvoorbeeld een koppeling naar het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
  - De omgevingsvisie moet (digitaal) geografisch geordend zijn. Dit zorgt voor aansluiting met het omgevingsplan.

- De omgevingsvisie mag niet alleen maar een eindbeeld weergeven, maar moet een groeiperspectief beschrijven en uitvoeringsgericht zijn.
  - De doorvertaling naar programma's en omgevingsplan moet logisch zijn.
  - De omgevingsvisie moet te monitoren zijn.
4. Met betrekking tot de inhoud moet in de visie een aantal zaken “verplicht” worden opgenomen:
- Een globale ruimtelijke structuur van de stad: een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
  - Toekomstige ontwikkeling: de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied.
5. De samenleving herkent zich in de opgestelde omgevingsvisie.

4.1.2 Uitgangspunten

Ten behoeve van het proces gaan we uit van de volgende uitgangspunten:

1. We starten waar we zijn gebleven.
2. We sluiten aan bij de nationale en (sub)regionale samenwerkingsverbanden omtrent (boven)gemeentelijke omgevingsvisies.
3. We bepalen aan de voorkant de opbouw, de inhoudelijke richting en de vorm van de Heerlense omgevingsvisie.

Ad. 1 We starten waar we zijn gebleven.

In 2016 zijn we gestart met het proces om te komen tot een omgevingsvisie voor de gemeente Heerlen. De volgende stappen zijn achtereenvolgens gezet:

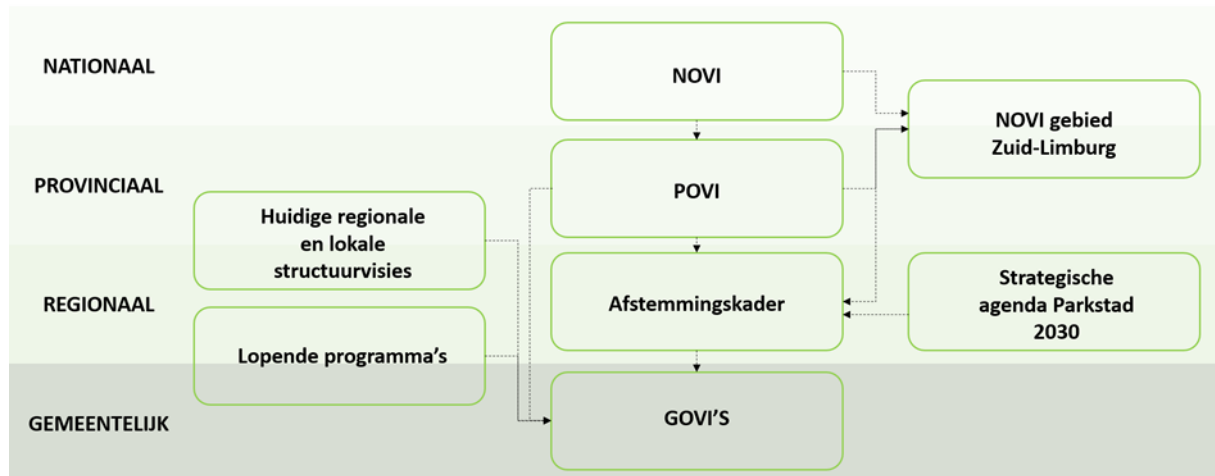
1. De gemeenteraad is tijdens verschillende informatiesessies geconsulteerd en geïnformeerd over de Omgevingswet en de omgevingsvisie.
2. In 2016 is een projectplan opgesteld.
3. Er is een Programma van Eisen opgesteld
4. Er is een inventarisatie gedaan van juridische en technische voorwaarden.
5. In juni 2018 is een projectopdracht opgesteld.
6. In januari 2019 is een concept-projectplan opgesteld.
7. In april 2019 is een stakeholdersanalyse uitgevoerd.
8. In mei 2019 is een beleidsinventarisatie uitgevoerd.
9. Uit het projectplan 2019 zijn de definitiefase en realisatiefase deel 1 afgerond. Dit heeft geleid tot:
  - Een aanbesteding met externe adviseur omgevingsvisie.
  - Een projectopdracht deelproject participatie- en communicatieplan omgevingsvisie
  - Een afgerond participatie- en communicatieplan in 2019 dat aansluit op de visie burgerbetrokkenheid (vastgesteld 26 juni 2019).
  - Een eerste opzet van de Notitie kernkwaliteiten en thema's omgevingsvisie.

Een belangrijk uitgangspunt is dat we, waar mogelijk, zoveel mogelijk hergebruiken wat we in een eerdere fase hebben opgesteld. Hierbij houden we rekening met nieuwe of geactualiseerde beleidsstukken, het coalitieakkoord 2022 – 2026 'Uit liefde voor onze stad' en de bijgestelde ambitie voor het niveau van burgerparticipatie. Dit betekent dat de in 2019 opgestelde beleidsinventarisatie,

stakeholdersanalyse, participatie & communicatieplan en de notitie kernkwaliteiten enkel geactualiseerd hoeven te worden.

Ad. 2 We sluiten aan bij de nationale en (sub)regionale samenwerkingsverbanden omtrent (boven)gemeentelijke omgevingsvisies.

Onderstaand schema geeft de samenhang weer van de nationale, provinciale, regionale en gemeentelijke omgevingsvisies.

Figuur 1: Schema relaties tussen verschillende omgevingsvisies

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Vastgesteld per 11 september 2020

Met de Nationale Omgevingsvisie geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Het Rijk zet daarmee de koers uit om het hoofd te bieden aan een aantal urgente opgaven en streeft daarbij om de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en zoveel mogelijk te versterken. De Nationale Omgevingsvisie kijkt overkoepelend naar de verschillende opgaven en onderdelen van de fysieke leefomgeving en brengt ze met elkaar in verband. Daarbij wordt het beleid en de aanpak vernieuwd zodat er meer samenhang ontstaat. De NOVI maakt onderscheid in de volgende vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. Duurzaam economisch groeipotentieel;
3. Sterke en gezonde steden en regio's;
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijke gebied.

Provinciale Omgevingsvisie (POVI)

Vastgesteld per 1 oktober 2021

Naast het afstemmen op de POVI is het van belang dat de Heerlense omgevingsvisie aansluit bij de onderstaande regionale samenwerkingsverbanden:

- Zuid Limburgse Europese samenwerking (ZL-EU, MAHHL+)
- Panaroma Zuid Limburg
- Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad
- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL)
- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SVWZL)

- Regionale Energie Strategie (RES)
- Mobiliteitsvisie Parkstad: Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)

Ad 3. We bepalen aan de voorkant de opbouw, de inhoudelijke richting en de vorm van de Heerlense omgevingsvisie.

We gaan uit van het onderstaande:

- De omgevingsvisie is een strategisch en richtinggevend document.
- De omgevingsvisie wordt themagericht én gebiedsgericht opgebouwd, waarbij samenhangende beleidsthema's op integrale wijze worden gebundeld.
- De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving, maar kijkt ook naar de maatschappelijke opgave. Daarmee wordt ook de link gelegd naar het sociaal domein. De fysieke leefomgeving staat voor wat je kunt waarnemen en omvat op zijn minst bouwwerken, infrastructuur, water, watersystemen, bodem, lucht, landschappen, natuur en cultureel erfgoed.
- Belangrijke bouwstenen voor de inhoudelijke richting van de omgevingsvisie zijn de bestaande visies, beleidsdoelen en mogelijke opgaves.
- Er wordt meer integraal samengewerkt met inwoners, ondernemers, ketenpartners, maatschappelijke organisaties en interne organisatie (ambtelijk en bestuurlijk).
- In de omgevingsvisie worden geografische informatiesysteem (gis) kaarten toegevoegd.
- De omgevingsvisie sluit qua format aan op het Afwegingskader Parkstad.
- De vorm van de omgevingsvisie is een digitale publicatie op ruimtelijke plannen.nl. Per inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de omgevingsvisie automatisch omgezet naar het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- Als aanvulling op ruimtelijkeplannen.nl hebben we gekozen voor een viewer op de Heerlense website. Gezien de interactieve vorm van de Heerlense website is het advies om een tabblad omgevingsvisie toe te voegen op <https://www.heerlen.nl/stadenbestuur/projecten-en-plannen.html>.
- Conform artikel 16.34 en 16.36 van de Omgevingswet is het uitvoeren van een planMER wettelijk verplicht voor de omgevingsvisie, als deze het kader vormt voor te nemen besluiten voor projectMER-plichtige projecten. Wij adviseren om in dit stadium geen m.e.r.-procedure te starten bij het opstellen van de omgevingsvisie, en wel om de volgende redenen:
  - In de huidige fase wordt onderzocht op welke wijze vorm kan worden gegeven aan de omgevingsvisie. Het is onduidelijk in hoeverre in deze sprake zal zijn van een kaderstellend document. De visie hierop wordt mede bepaald door de uitkomsten van de participatierondes. In fase 2 *koers en keuzes* vinden 2 participatierondes plaats, waarvan de 2e plaatsvindt in juni 2023. Mochten de uitkomsten uit de participatierondes in juni 2023 kaderstellend van aard zijn, dan bepalen we opnieuw of we een m.e.r.-procedure gaan doorlopen per juli 2023. Een m.e.r.-procedure duurt ongeveer een 26 weken, waarbij we er rekening mee moeten houden dat de planMER gelijktijdig met de ontwerp-omgevingsvisie ter inzage moet worden gelegd. Conform planning is dat december 2023/januari 2024.
  - Het aantal m.e.r.-plichtige bestemmingsplannen in de afgelopen jaren is erg gering. Dit schetst een toekomstbeeld waarin ook niet vaak een m.e.r.-procedure doorlopen hoeft te worden.

4.1.3 Risico's en beheersmaatregelen

Het belangrijkste risico is organisatorisch van aard. De omgevingsvisie vraagt, zeker wanneer er gekozen wordt voor een breed opgezet proces van participatie, een behoorlijke tijdsinvestering van het projectteam. Het risico is aanwezig dat de gevraagde uren niet geleverd kunnen worden omdat de waan van de dag de werkzaamheden in het kader van de omgevingsvisie doorkruist. Daarom dient het management van de verschillende projectmedewerkers akkoord te gaan met het gevraagde aantal uren zodat deze ook geborgd zijn.

4.2 Geld

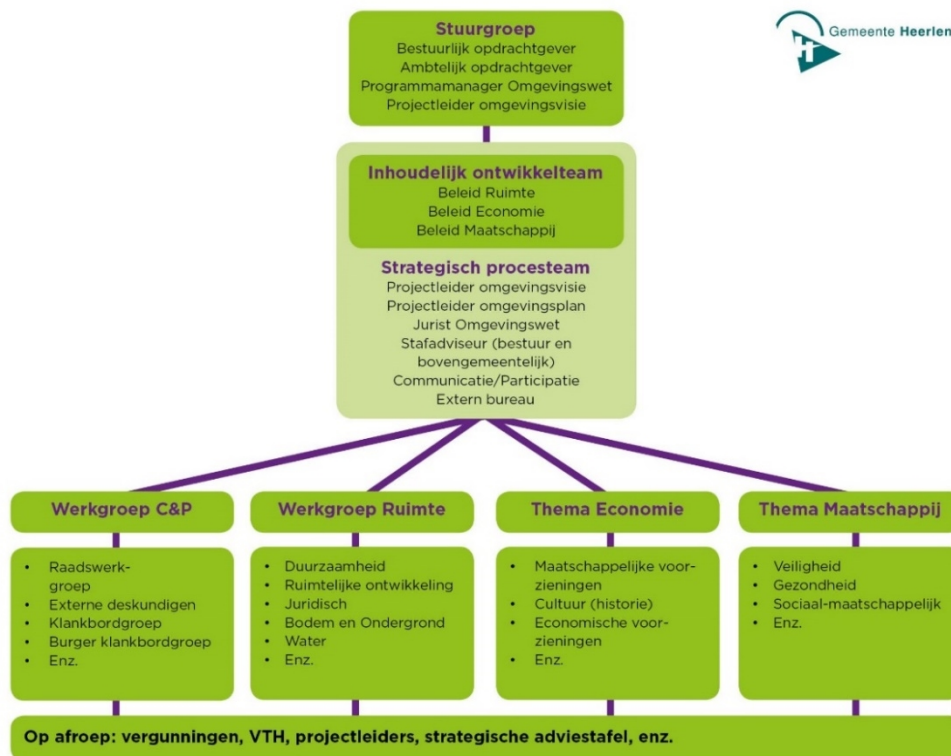
In Bijlage 1: Kostenraming is een globale projectbegroting opgenomen waarin is gekeken naar de kosten voor diensten en producten die nodig zijn voor het opstellen van de omgevingsvisie en het participatietraject. De kosten voor een milieueffectrapportage (mer) zijn niet opgenomen in deze begroting. In 4.1.2 *Uitgangspunten* is deze keuze toegelicht.

De kosten worden gedekt uit de begroting van het programma Omgevingswet.

4.3 Organisatie

Het opstellen van een omgevingsvisie is een dynamisch proces waarbij in een aantal fasen verschillende expertisen nodig zijn, zowel intern als extern. De interne deskundigen doorkruisen de hele organisatie, van domein Ruimte tot domein Maatschappij. Het college B&W en de gemeenteraad hebben hierin een belangrijke kaderstellende en richtinggevende rol. Om te borgen dat de omgevingsvisie ook aansluit op de procedures van de ketenpartners, worden ook de externe deskundigen zoals bijvoorbeeld de GGD, de veiligheidsregio, de Regionale Uitvoeringsdienst (RUDZl) en de brandweer betrokken in het proces. Daarnaast worden burgers middels participatie betrokken bij het opstellen van de omgevingsvisie. Hierover is meer te lezen in *hoofdstuk 5 Communicatie- en participatieplan*.

Kortom, de organisatie inrichting beweegt mee met de in 4.5 *Tijd* omschreven planning. Door gebruik te maken van verschillende werkgroepen geven we zo op een efficiënte manier invulling aan de beschikbare capaciteit. Onderstaande organogram geeft de organisatie inrichting schematisch weer. De rollen, verantwoordelijkheden en tijdsbesteding is uitgewerkt in Bijlage 2: Rollen, verantwoordelijkheden en tijdsbesteding.

Figuur 2: Organogram voor de aanpak van de omgevingsvisie

4.4 Informatie

- In de fase *voorbereiding* en de fase *koers en keuzes* vindt elke 2 weken een voortgangsoverleg plaats tussen de programmamanager Omgevingswet en de projectleider omgevingsvisie. De stuurgroep overleggen vinden in deze 2 fasen elke 4 weken plaats. Vanaf de fase *ontwerp* kan deze frequentie afnemen. Dit in onderling overleg.
- De programmamanager Omgevingswet wordt mondeling bijgepraat door de projectleider omgevingsvisie. Eén keer per kwartaal wordt er door de projectleider een voortgangsrapportage opgesteld waarbij ingezoomd wordt op de voortgang en de te maken keuzes op het gebied van het proces, de inhoud, de organisatie, de tijd, de kansen en risico's en financiën.
- Eén keer per kwartaal wordt de bestuurlijk opdrachtgever geïnformeerd aan de hand van de hierboven genoemde voortgangsrapportage.
- Ook het college B&W wordt één keer per kwartaal bijgepraat aan de hand van deze voortgangsrapportage. Daarnaast wordt het college B&W betrokken bij de tussenproducten.
- De gehele gemeenteraad betrekken we op gezette momenten, namelijk bij:
  - Plan van aanpak omgevingsvisie
We laten de gemeenteraad vooraf expliciet instemmen met het participatieproces als onderdeel van dit plan van aanpak.
  - Het bespreken van de tussenproducten en het eindproduct:
    - De notitie kernkwaliteiten en thema's (dec. '22 – febr. '23)
    - De discussienotitie (mei '23)
    - Ontwerp omgevingsvisie (mei '24)

Een verdere toelichting over het betrekken van de gemeenteraad is uitgewerkt in *5.4 Hoe betrekken we de raad*.

- De Teammanagers en de Directeuren van de lijnafdelingen worden tussentijds door de Projectleider omgevingsvisie geïnformeerd.
  - Gedurende de looptijd van het project wordt in overleg met de Programmamanager Omgevingswet bepaald wanneer en hoe.
- De inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de interne organisatie worden gebiedsgericht, thematisch en gemeentebreed aangesloten bij de omgevingsvisie. Daarover is in *5.3 Hoe betrekken we de stad* **Error! Reference source not found.** een verdere toelichting opgenomen.

4.5 Tijd

De omgevingsvisie wordt vastgesteld eind 2^e kwartaal van 2024.

Zoals benoemd bij *4.1.2 Uitgangspunten* is het uitgangspunt bij het opstellen van dit plan van aanpak om verder te gaan waar we zijn gebleven. Om die reden zijn de fasen initiatiefase, definitiefase en ontwerpfase samengevoegd in de voorbereidingsfase. In de tabel hieronder is de fasering van de verschillende onderdelen opgenomen. Hierbij is het beoogde resultaat vermeld en is de planning aangegeven.

Fase	Activiteiten	Resultaat	Wanneer
Voorbereiding	1. Organiseren Project Start Up (PSU)	1. PSU	Okt '22
	2. Actualiseren notitie kernkwaliteiten en thema's	2. Notitie kernkwaliteiten en thema's voor de gemeente Heerlen	Okt '22
	1) Beleidsinventarisatie		Okt '22
	2) Actualiseren opgaven Heerlen		Okt '22
	3) Opstellen actuele notitie kernkwaliteiten en thema's		Okt '22 – nov '22
	4) startnotitie communicatie- en participatie		Nov '22 – dec '22
	3. Bespreken notitie kernkwaliteiten en thema's met college en gemeenteraad	3. Vastgestelde notitie kernkwaliteiten en thema's	Dec '22 – feb '23
	4. Voorbereiding participatieproces	4. Voorbereid participatieproces	Nov '22 - jan '23
	5. Einde fase evaluatie	5. Einde fase evaluatie	Feb '23
Koers en keuzes	6. Uitvoering participatieproces ronde 1	6. Afgerond participatieproces	Jan '23 – feb '23
	7. Organiseren werksessie keuzenotitie	7. Werksessie keuzenotitie	Mrt '23
	8. Opstellen concept keuzenotitie omgevingsvisie	8. Concept keuzenotitie omgevingsvisie	Apr '23
	9. Discussienotitie bespreken met college en gemeenteraad	9. Vastgestelde keuzenotitie	Mei '23
	10. Participatie ronde 2	10. Participatieproces 2	Jun '23
	11. Einde fase evaluatie	11. Einde fase evaluatie	Jul '23
Zomerreces			15 jul – 27 aug '23
Ontwerp	12. Opstellen concept ontwerp omgevingsvisie incl. uitvoeringsparagraaf	12. Concept ontwerp omgevingsvisie incl. uitvoeringsparagraaf	Sept '23 - okt '23
	13. Organiseren werksessie ontwerp omgevingsvisie + uitvoeringsparagraaf	13. Werksessie ontwerp omgevingsvisie incl. uitvoeringsparagraaf	Okt '23
	14. Verwerken terugkoppeling werksessie in ontwerp	14. Definitief ontwerp omgevingsvisie	Nov '23
	15. Vaststelling ontwerp omgevingsvisie bespreken door college	15. Vastgestelde ontwerp omgevingsvisie	Nov '23 – dec '23
Vaststelling	16. Ter inzage leggen ontwerp	16. Mogelijkheid tot zienswijzen	Dec '23 – jan '24
	17. Opstellen zienswijze notitie	17. Samenvatten, beantwoorden en verwerken	Feb '24
	18. Werksessie zienswijze notitie met projectteam	18. Definitieve zienswijze notitie	Mrt '24

	19. Doorlopen vaststellingsprocedure omgevingsvisie	19. Vastgestelde omgevingsvisie	Apr '24 – mei '24
--	--	---------------------------------	-------------------

5 Communicatie- en participatieplan

We streven ernaar om in 2024 een breed gedragen omgevingsvisie vast te stellen. Die moet tot stand komen in samenspraak met de Heerlense samenleving. De stad moet zich bovendien herkennen in de opgestelde omgevingsvisie. Die ambities vragen om goede communicatie en participatie. Hiervoor passen we gerichte participatie toe. Gerichte participatie betekent dat we, samen met de raad en het college, aan de voorkant gerichte keuzes maken over welk onderwerp we input van de samenleving willen. We beschrijven in dit hoofdstuk het communicatie- en participatieplan op hoofdlijnen. Nog niet in detail, omdat we de precieze invulling over de gerichte participatie willen bepalen in samenspraak met bestuur en samenleving. Tegelijkertijd willen we wel alvast enig houvast bieden.

5.1 Proces

Dit communicatie- en participatieplan op hoofdlijnen is tot stand gekomen na raadpleging van het programmteam Omgevingswet, het kernteam omgevingsvisie en de werkgroep communicatie en participatie. De werkgroep communicatie en participatie zal het plan dit najaar verder uitwerken en de communicatie en participatie voorbereiden die in 2023 zal plaatsvinden.

5.2 Vertrekpunt voor communicatie en participatie

We geloven dat betrokkenheid vanuit de stad leidt tot een betere omgevingsvisie waarin inwoners zich kunnen herkennen. Daarom zetten we in op zorgvuldige participatie en heldere communicatie. Dat is bovendien een verplichting vanuit de Omgevingswet: we moeten kunnen motiveren wie we hebben betrokken en wat daarvan de uitkomsten zijn.

Het vertrekpunt voor het participatieproces is het afwegingskader Parkstad en de notitie kernkwaliteiten die in het najaar wordt opgesteld en aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dat biedt niet alleen een structuur om het gesprek te voeren, maar geeft ook de speelruime aan welke onderwerpen zich lenen voor input van de samenleving. Op deze manier gaan we op zoek naar de Heerlense invulling voor het participatietraject. We zetten verschillende middelen en kanalen in om een zo divers mogelijke groep mensen te bereiken.

De Heerlense invulling van het participatietraject en de verschillende in te zetten middelen en kanalen beschrijven we in een startnotitie.

Figuur: Opzet afwegingskader Parkstad

5.3 Hoe betrekken we de stad?

De omgevingsvisie heeft een grote reikwijdte. Het gaat over bijna alle vraagstukken die aan de leefomgeving raken. Daarom willen we mensen op verschillende niveaus betrekken namelijk door

een combinatie te maken van een gemeentebrede, gebiedsgerichte en thematische aanpak toe te passen.

1. Gemeentebreed

We richten een gemeentebrede meedenkgroep in waarvoor we gericht mensen met verschillende achtergronden selecteren. Zo voorkomen we blinde vlekken. Zij adviseren ons over het proces. Wie kunnen we het beste op welke manier betrekken?

Participatieniveau: adviseren

2. Gebiedsgericht

We houden enquêtes per gebied en organiseren gebiedsgerichte bijeenkomsten met inwoners waarin we ze uitdagen mee te denken over het Heerlen van morgen. Daarbij mogen alle thema's aan bod komen.

Participatieniveau: raadplegen

3. Thematisch

We organiseren thematische co-creatiesessies met (maatschappelijke) organisaties en (ervarings)deskundigen. Daarbij zoeken we vanuit de hoofdthema's (ruimte, maatschappij, economie) naar interessante perspectieven voor de stad.

Participatieniveau: coproduceren

In drie rondes (en doorlopend) in gesprek over de omgevingsvisie

Het participatieproces moet logisch oplopen met de ontwikkeling van de omgevingsvisie. Daarom organiseren we drie rondes waarmee we het ontwikkelproces gericht kunnen voeren en/of waarmee we de voortgang kunnen terugkoppelen. Daarnaast organiseren we een doorlopend spoor waarmee we laagdrempelig input ophalen en terugkoppelen.

1. Ophalen (januari – februari 2023)

We gaan met de samenleving in gesprek over de verdere invulling van het Coalitieakkoord gemeente Heerlen 2022-2026- Uit liefde voor onze stad. Wat zijn de kwaliteiten van de stad die we willen koesteren of juist verder willen ontwikkelen? En wat zijn we liever kwijt dan rijk?

2. Toetsen (juni 2023)

Gevoed vanuit de eerste ronde maken we belangrijke keuzes voor de omgevingsvisie en komen we ongetwijfeld ook dilemma's tegen. In de tweede ronde gaan we in gesprek over die keuzes en dilemma's en toetsen we wat op draagvlak in de samenleving kan rekenen. Waar herkennen inwoners zich wel en niet in? Op basis van deze ronde scherpen we onze keuzes aan en werken we toe naar een omgevingsvisie.

3. Terugkoppelen (december 2023)

Het uiteindelijke resultaat van het proces is de ontwerp-omgevingsvisie. Daarover communiceren we actief richting de stad en iedereen die heeft meegedacht in het bijzonder. Mensen kunnen daarop reageren in een gemeentebrede informatiebijeenkomst of door een zienswijze in te dienen.

4. Doorlopend ophalen en terugkoppelen (januari – december 2023)

We bieden mensen doorlopend de mogelijkheid ideeën en suggesties aan te dragen via de (online) kanalen van de gemeente. Daarnaast koppelen we tussenresultaten steeds terug via de (online) kanalen van de gemeente.

5.4 Hoe betrekken we de raad?

De omgevingsvisie is een belangrijk sturend document voor de gemeente waar de gemeenteraad uiteindelijk over besluit. We willen de gemeenteraad daarom goed betrekken bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Dat doen we op drie manieren:

1. Plan van aanpak

We laten de gemeenteraad vooraf expliciet instemmen met het participatieproces als onderdeel van dit plan van aanpak.

Participatieniveau: meebeslissen

2. Raadswerkgroep

We stellen een raadswerkgroep omgevingsvisie in die het proces volgt en daarover adviseert of we voegen raadsleden toe aan de gemeentebrede meedenkgroep.

Participatieniveau: adviseren

3. Hele gemeenteraad betrekken

Op belangrijke ijkmomenten in het proces (notitie kernkwaliteiten, keuzenotitie, ontwerp-omgevingsvisie) betrekken we de hele gemeenteraad.

Participatieniveau: coproduceren/meebeslissen

5.5 Hoe betrekken we de ambtelijke organisatie?

Voor de ambtelijke organisatie brengt de implementatie van de Omgevingswet grote veranderingen met zich mee. Er is een apart communicatieplan opgesteld om medewerkers daarin mee te nemen. In dat kader zal ook interne communicatie plaatsvinden over de omgevingsvisie via onder andere intranet, nieuwsbrieven, bijeenkomsten en trainingen.

5.6 Planning

Wanneer	Wat
Najaar 2022	Vorbereiding communicatie en participatie
Januari – februari 2023	Participatieronde 1: ophalen
Juni 2023	Participatieronde 2: toetsen
December 2023	Participatieronde 3: terugkoppelen

Bijlage 1: Kostenraming

Kostenraming	Subtotalen	Totalen
<u>Inhuur expertise</u>		
• Advisering/opstellen omgevingsvisie		€ 79.330,-
○ Restant oorspronkelijke plan van aanpak	€ 43.230,-	
○ Inschatting extra kosten	€ 36.100,-	
<u>Milieueffectrapportage (mer)</u>		
• Commissie voor de milieueffectrapportage	PM	PM
• Procedurele kosten	PM	
<u>Communicatie en participatie</u>		
		€ 109.000,-
• Participatie & communicatieplan	€ 9.000,-	
• Voorbereiding communicatie en participatie	€ 20.000,-	
• Participatieronde 1: ophalen	€ 30.000,-	
• Participatieronde 2: toetsen	€ 30.000,-	
• Participatie ronde 3: terugkoppelen	€ 20.000,-	
<u>Projectorganisatie</u>		
De kosten voor de projectorganisatie zijn geraamd in een separate notitie en zijn om die reden niet meegenomen in deze begroting.		
Totaal der totalen		€ 188.330

Bijlage 2: Rollen, verantwoordelijkheden en tijdsbesteding

Functie	Taken en verantwoordelijkheden	Bezetting	Uren 2022	Uren 2023	Uren 2024
Raad	<p><u>Taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaststellen plan van aanpak ▪ Vaststellen omgevingsvisie <p><u>Rol:</u> Kader stellende rol</p>	-	-	-	-
College B&W	<p><u>Taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sturende taak ▪ Uitvoerende opdracht vanuit de gemeenteraad om te komen tot een omgevingsvisie ▪ Proces sturend/regisseur ▪ Verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan van aanpak. 	-	-	-	-
MT	<p><u>Taken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgdragen voor voldoende draagkracht vanuit de organisatie. ▪ Zorgdragen voor voldoende beschikbare capaciteit. 	-	-	-	-
Programmteam Omgevingswet	<p><u>Taken:</u> Draagt zorg voor een goede afstemming met de andere projecten in het programma implementatie Omgevingswet.</p>	-	-	-	-
Stuurgroep omgevingsvisie	<p><u>Taak:</u> Het regelmatig beoordelen van het projectresultaat, de projectdoelstelling en de projectrisico's met rapportages.</p> <p><u>Rol:</u> Initiërende, signalerende en op doelstellingen bijsturende rol.</p>	Bestuurlijk opdrachtgever-wethouder Omgevingswet Ambtelijk opdrachtgever-Directeur Stad Programmamanager Omgevingswet Projectleider omgevingsvisie	- - -	- - -	- - -
Projectleider omgevingsvisie	<p><u>Taken/inhoudelijk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Draagt zorg voor goede uitvoering van het projectplan ▪ Opstellen projectopdracht, projectplan en voortgangsrapportages ▪ Risicobeheersing: brengt de relevante risico's in kaart en beheert deze. ▪ Draagt zorg voor de voortgang in de totstandkoming van de omgevingsvisies ▪ Informeert en rapporteert periodiek aan de programmamanager Omgevingswet over de voortgang van het project <p><u>Verantwoordelijkheid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Informeert en stemt met alle partijen af ▪ Draagt zorg voor een goede afstemming van de procedure / uitvoering van de omgevingsvisie 		312	1104	176

	<p>met de overige projecten binnen het programma</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verantwoordelijk voor de uiteindelijke kwaliteit en gemaakte keuzes in/van de omgevingsvisie <p><u>Rol:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Is de spin in het web 				
Projectsecretaris	<p><u>Taken/inhoudelijk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Deelname aan projectteam ▪ Verslaglegging ▪ Bijeenkomsten organiseren ▪ Bijwonen participatietrajecten ▪ Voorbereiding vergaderingen en bijeenkomsten ▪ Coördineren van de inhoudelijke input ▪ Najagen van gestelde deadlines en gemaakte afspraken ▪ Hebben van een helikopterview <p><u>Rol:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Is de spin in het web 		208	1012	176
Kernteam	<p><u>Taken/inhoudelijk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het bewaken van de integraliteit ▪ Formuleren van werkopdrachten voor de programmagroep Communicatie/Participatie en inhoudelijke beleidsteams ▪ Het toetsen van de communicatie- en participatieplannen ▪ Aansturen van de klankbordgroepen en beleidsteams ▪ Het toetsen van de opgeleverde documenten. <p><u>Verantwoordelijkheid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kennis en expertise in de organisatie op de juiste momenten inzetten: wie en op welk moment ▪ Zorgdragen van de voorbereiding van een goede terugkoppeling van het proces en de inhoud naar de stuurgroep, strategische denktank, beleidsteams en externe klankbordgroepen ▪ Creëert draagvlak ▪ Schakelt indien nodig specifieke deskundigheid in van buiten <p><u>Rol:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Denktank ▪ Ambassadeurs van het project 	<p>Kernteam</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projectleider omgevingsvisie (trekker) ▪ Projectsecretaris <p><u>Strategisch processteam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projectleider omgevingsplan ▪ Concernjurist ▪ Projectleider participatie & communicatie ▪ Stafadviseur <p><u>Inhoudelijk ontwikkelteam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beleid Ruimte ▪ Beleid Ruimte ▪ Beleid Economie ▪ Beleid Maatschappij 	-	-	-
Inhoudelijk beleidsteams	<p><u>Taken/inhoudelijk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Inhoudelijke / deskundige bijdragen leveren aan elke fase van het proces van totstandkoming ▪ Het toetsen van documenten zoals deze gedurende het traject worden opgeleverd 	<p>Werkgroep communicatie & participatie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Projectleider participatie & communicatie ▪ Programmamanager Burgerbetrokkenheid ▪ Teamleider buurtregie ▪ Communicatie strategie ▪ Communicatie 	-	-	-
			25	100	25
			25	100	25
			25	100	25
			25	100	75

	<u>Verantwoordelijkheid:</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgen voor afstemming en informeren directe collega's over de voortgang en het proces ▪ Fungeren als klankbordgroep voor het kernteam op zowel inhoudelijk als procesmatig gebied ▪ Gevraagd en ongevraagd advies geven over de inhoud en aanpak en voortgang ▪ Adviseert over het inschakelen van benodigde specifieke deskundigheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buurtregie 25 	100	25
	<u>Rol:</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inhoudsdeskundigen ▪ Ambassadeurs van het project 	<p>Werkgroep Ruimte</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beleid Ruimte (trekker) - ▪ Beleid Ruimte (trekker) - ▪ Milieu 100 ▪ Energie en duurzaamheid 100 ▪ Groen, natuur en landschap 100 ▪ Verkeer en vervoer 100 ▪ Beleid Wonen 100 ▪ Beleid Ruimte 100 ▪ Beleid Ruimte (Juridisch) 100 ▪ Planeconoom 50 ▪ Beleid Bodem en Ondergrond 50 ▪ Water 100 <p>Werkgroep Economie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beleid Economie (trekker) - ▪ Ondernemershuis 20 ▪ Beleid Economie 20 ▪ Archeologie 20 <p>Werkgroep Maatschappij</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Maatschappelijke opvang en algemene zorg (trekker) - ▪ Veiligheid 20 ▪ Heerlen Noord & Veiligheid 20 ▪ Jeugd 20 	-	-

Bijlage 3: Visualisatie van het proces en de planning

